

N19-102

December-2014

M.Com., Sem.-III**504 – EE Management Accounting-I****(New)****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. સમીર લિ. વસ્તુ x નું ઉત્પાદન કરે છે અને પ્રત્યક્ષ માલસામાનની પડતરનો અંદાજ નીચે મુજબ આપવામાં આવેલ છે. 14

માલસામાન B : 5 કિ.ગ્રા., ₹ 10 કિલોદીઠ ઉપરોક્ત અંદાજીત કિંમત નક્કી કર્યા પછી માલસામાન B ની કિંમત વધીને કિલો દીઠ ₹ 15 થવા પામી હતી. આ માહિતી અર્થે સંચાલન બજાર અભ્યાસ તરફ દોરાયું હતું જેમાં જાણવા મળ્યું કે માલસામાન : C અવેજી તરીકે વાપરી શકાય તેમ છે અને તેની કિલોદીઠ કિંમત ₹ 13 હતી.

અંદાજીત સમયનાં અંતે વસ્તુ x ના ખરેખર 2000 એકમોનું ઉત્પાદન નોંધાયું હતું, જેમાં માલસામાનનો વપરાશ નીચે મુજબ થયો હતો.

11,000 કિલો માલસામાનનો વપરાશ કિલોદીઠ ₹ 11.10 ની કિંમતે.

માલસામાન પડતરનાં વિચલનોનું વિશ્લેષણ કરો.

- (I) પ્રણાલિકાગત પદ્ધતિએ
(II) વૈકલ્પિક પડતર અભિગમ મુજબ

અથવા

- (A) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ અને નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. 7

- (B) ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે બે) 4

(1) સંચાલકીય અને પડતર હિસાબી પદ્ધતિનાં બે તફાવત જણાવો.

(2) સંચાલકીય એકાઉન્ટ (હિસાબનીશ)ની સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિમાં મુખ્ય ભૂમિકા શું છે ?

(3) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિની ત્રણ મર્યાદાઓ જણાવો.

- (C) એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : 3

(1) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનાં બે ફાયદા જણાવો.

(2) નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ નિર્ણયો લેવામાં ઉપયોગી નથી. – સમજાવો.

(3) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિએ નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ પર આધાર રાખે છે. – સમજાવો.

2. (A) રીમ્શા લિ. નો એક વિભાગ 80% ક્ષમતા એ ₹ 12,00,000 નું વેચાણ કરે છે અને તેના ખર્ચા નીચે પ્રમાણે છે.

7

₹	
વહીવટી ખર્ચા	
કાર્યાલય પગાર (સ્થિર)	1,80,000
સામાન્ય ખર્ચા	વેચાણના 2%
કર અને વેરા (સ્થિર)	17,500
વેચાણ ખર્ચા	
પગાર	વેચાણનાં 8%
મુસાફરી ખર્ચા	વેચાણનાં 2%
વેચાણ ઓફિસ	વેચાણનાં 1%
વિતરણ ખર્ચા	
મજૂરી (સ્થિર)	30,000
ભાડું	વેચાણનાં 1%
અન્ય ખર્ચા	વેચાણનાં 4%

90% અને 100% ક્ષમતાએ વહીવટી, વેચાણ અને વિતરણ ખર્ચાનું પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર બનાવો.

અથવા

અંદાજપત્રનો અર્થ આપી, તેની મર્યાદાઓ સમજાવો.

- (B) ગમે તે બેનાં જવાબ આપો.

4

- (1) અંદાજપત્રની કોઈપણ બે મહત્વતા જણાવો.
- (2) માસ્ટર બજેટ (Master Budget) નાં મુખ્ય બે ઘટકો (ભાગ) કયાં છે ?
- (3) અંદાજપત્ર અને પૂર્વાનુમાન વચ્ચેના બે તફાવત જણાવો.

- (C) એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો.

3

- (1) અંદાજપત્રીય અંકુશ એટલે શું ?
- (2) માસ્ટર બજેટ (Master Budget) ના બે ફાયદા જણાવો.
- (3) મૂડી ખર્ચાનું અંદાજપત્ર એટલે શું ?

3. નીચેની માહિતી પરથી અંદાજપત્રમાં જણાવેલ નફો અને ખરેખર નફાની મેળવણી દર્શાવતું પત્રક બનાવો.

14

વિગત	(અપેક્ષિત એકમો 80,000) ₹	(ખરેખર એકમો 70,000) ₹
વેચાણ	64,00,000	58,80,000
પ્રત્યક્ષ માલસામાન ખર્ચ	25,60,000	25,20,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ	8,00,000	7,56,000
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ	12,80,000	12,60,000
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ	3,20,000	3,36,000

અન્ય માહિતી :-

વિગત	અંદાજીત	ખરેખર
કાચા માલનો વપરાશ	4 કિલો	4 કિલો
કિલોદીઠ માલસામાનની કિંમત	₹ 8	₹ 9
એકમદીઠ મજૂર કલાકો	5	4.50
કલાકદીઠ મજૂરી	₹ 2	₹ 2.40
મજૂર કલાક દીઠ ચલિત ખર્ચ	₹ 3.20	₹ 4
એકમદીઠ સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ	₹ 4	₹ 4.80

અથવા

- (A) એકાંકી યોજના અને આંશિક યોજના વિસ્તારપૂર્વક સમજાવો. 7
 (B) વિચલનો નોંધવાની દ્વિમુખી યોજનાના લાભાલાભ સમજાવો. 7

4. (A) અયાન લિ. તેના કારખાનામાં પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે. ભૂતકાળનાં અનુભવોને આધારે સરેરાશ ધોરણે માલસામાન ખર્ચ વિચલન માસિક ₹ 6,000 માલુમ પડ્યું છે. જો વિચલનોના કારણોની તપાસ કરવામાં આવે તો તેની કુલ પ્રક્રિયા બે માસની રહેશે. સુધારણાની આ પ્રક્રિયા બે માસમાં અનુકૂળ પરિણામો આપશે. વિચલનની તપાસનો ખર્ચ ₹ 1000 થશે. સુધારાત્મક પગલાંનો ખર્ચ ₹ 2,000 થશે અને વિચલન અંકુશિત હોવાની સંભાવના 0.40 છે. 7

તમે આ વિચલનની તપાસ કરવાની ભલામણ કરશો ? શા માટે ? સંભાવનાની કઈ સપાટીએ વિચલનની તપાસ કરવી જોઈએ ?

અથવા

સારિમ લિ. માર્ચ 2014 માં માલસામાન વપરાશ વિચલન પ્રતિકુળ ₹ 3600 નોંધવામાં આવ્યું. વિચલનોની તપાસનો ખર્ચ ₹ 750 થશે અને જો વિચલન અંકુશિત હોય તો તેનાં સુધારાત્મક પગલાંનો ખર્ચ ₹ 900 થશે. જો વિચલન અંકુશિત હોય તો વિચલનના સુધારામાંથી ₹ 4000 બચત મેળવી શકાય તેમ છે. વિચલન અંકુશિત હોવાની સંભાવના 0.40 છે.

વિચલનની તપાસ હાથ ધરવી જોઈએ ? તે જણાવો. ખર્ચ-લાભ મોડેલનો ઉપયોગ કરો.

- (B) વિચલનોની તપાસનાં વિવિધ મોડલો ટૂંકમાં સમજાવો. 7

5. નીચેનાં પેટાપ્રશ્નોનાં વધુ જવાબો પૈકી એક જ જવાબ સાચો છે. ગણતરી કે સમજૂતી સાથે સાચો જવાબ પસંદ કરો. 14

- (1) નીચેમાંથી કઈ પદ્ધતિ (ટેકનિક) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિની નથી ?

- (a) પ્રમાણ પડતર (b) સિમાંત પડતર
 (c) હિસાબો પરથી નિર્ણય (d) સેવા પડતર

- (2) કયું લક્ષણ સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિનું નથી ?

- (a) યોજના અને અંદાજપત્ર બનાવવા
 (b) ખરેખર કામગીરી અને અંદાજપત્રની સરખામણી કરવી.
 (c) સંચાલકો સમક્ષ છેલ્લામાં છેલ્લી માહિતી રજૂ કરવી.
 (d) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ ધંધા માટે ફરજિયાત છે.

- (3) સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ સંબંધ ધરાવે છે

- (a) ભૂતકાળનાં નિર્ણયો (b) આંતરિક નિર્ણય ઘડતરમાં
 (c) બાહ્ય નિર્ણય ઘડતરમાં (d) આમાંથી એકપણ નહીં

- (4) નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ સંબંધ ધરાવે છે _____.

- (a) ભવિષ્ય સાથે (b) પડતર અંકુશ પદ્ધતિમાં
 (c) બાહ્ય નાણાકીય અહેવાલમાં (d) આમાંથી એકપણ નહીં

- (5) અંદાજપત્રીય વેચાણ એકમો સામાન્ય રીતે નક્કી થાય છે.
 (a) હિસાબ વિભાગ દ્વારા (b) એન્જિનિયરીંગ વિભાગ દ્વારા
 (c) કર્મચારી વિભાગ દ્વારા (d) માર્કેટીંગ વિભાગ દ્વારા
- (6) પ્રત્યક્ષ મજૂરી માટે ઉત્પાદનનો એકમદીઠ પ્રમાણ જથ્થો સામાન્ય રીતે નક્કી થાય છે.
 (a) હિસાબ વિભાગ દ્વારા (b) એન્જિનિયરીંગ વિભાગ દ્વારા
 (c) કર્મચારી વિભાગ દ્વારા (d) માર્કેટીંગ વિભાગ દ્વારા
- (7) નીચેમાંથી કયું વિધાન સાચું છે ?
 ઉત્પાદકીય પેઢી માટે માસ્ટર બજેટની પ્રક્રિયા....
 (a) ઈન્ક્રીમેન્ટલ બજેટ અથવા શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્રને અનુસરે છે.
 (b) ફાળવણી અંદાજપત્ર સમાવિષ્ટ છે.
 (c) સતત (Continuous) અંદાજપત્ર સમાવિષ્ટ છે.
 (d) (b) અને (c)
- (8) ફાળવણી અંદાજપત્ર છે.
 (a) પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર
 (b) સ્થિર અંદાજપત્ર
 (c) ઈન્ક્રીમેન્ટલ (Incremental) બજેટ
 (d) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર
- (9) વિચલનોની તપાસનું ખર્ચ-લાભ વિશ્લેષણ મોડેલ.
 (a) $C = (1 - P) L$ (b) $C < (P - 1) L$
 (c) $C < (1 - P) L$ (d) $C > (1 - P) L$
- (10) વેચાણગાળા જથ્થા વિચલન = _____.
 (a) એકમદીઠ પ્રમાણ નફો (બજેટ જથ્થો - ખરેખર જથ્થો)
 (b) એકમદીઠ પ્રમાણ નફો (ખરેખર જથ્થો - બજેટ જથ્થો)
 (c) બજેટ જથ્થો (એકમદીઠ પ્રમાણ નફો - એકમદીઠ ખરેખર નફો)
 (d) ખરેખર જથ્થો (એકમદીઠ પ્રમાણ નફો - એકમદીઠ ખરેખર નફો)
- (11) માલસામાન ખર્ચ વિચલન = ₹ - 12,725 (પ્રતિ)
 માલસામાન વપરાશ વિચલન = ₹ + 6975 (અનુ.)
 માલસામાન ભાવ વિચલન = (?)
 (a) ₹ + 19,700 (અનુ.) (b) ₹ - 19,700 (પ્રતિ)
 (c) ₹ + 5750 (અનુ.) (d) ₹ - 5750 (પ્રતિ)
- (12) અનુત્પાદક સમય 225 કલાક, કલાકદીઠ મજૂરીનો પ્રમાણ દર ₹ 12.40 અને કલાકદીઠ મજૂરીનો ખરેખર દર ₹ 11.60 તો અનુત્પાદક સમય વિચલન શોધો.
 (a) ₹ - 2790 (પ્રતિ) (b) ₹ - 2610 (પ્રતિ)
 (c) ₹ + 2790 (અનુ.) (d) ₹ + 2610 (અનુ.)
- (13) $(1 - P) =$ _____.
 (a) વિચલન બિનઅંકુશિત હોવાની સંભાવના
 (b) પ્રક્રિયા અંકુશમાં હોવાની સંભાવના
 (c) વિચલન અંકુશિત હોવાની સંભાવના
 (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહીં
- (14) નીચેમાંથી કયું વિચલન તપાસનું મોડેલ નથી ?
 (a) આંકડાશાસ્ત્રીય સૂચકતા મોડેલ (b) ખર્ચ-લાભ મોડેલ
 (c) અંકુશ ચાર્ટ મોડેલ (d) આલેખ મોડેલ

N19-102

December-2014

M.Com., Sem.-III**504 – EE Management Accounting-I
(New)****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. Samir Ltd. manufactures product *x* and the direct material cost is budgeted as follows : **14**

Material B : 5 Kgs at ₹ 10 per kg. The price of material B has gone up after the above budget was formed to ₹ 15 per kg. In the light of this information, the management has carried out a market study to confirm that material C can work as substitute and is available at ₹ 13 per kg.

At the end of the budget period the statement of material indicated that product *x* was produced to the extent of 2000 units by using material B as follows :

Quantity used 11,000 kgs at the cost of ₹ 11.10 per kg.

Analyse the material cost variances

- (I) As per traditional method
(II) As per opportunity cost approach.

OR

- (A) Explain the difference between management accounting and financial accounting. **7**

- (B) Answer briefly : (any two) **4**

(1) Write any two differences between management accounting and cost accounting.

(2) What is the main role of management accountant in management accounting ?

(3) Write any three limitations of management accounting.

- (C) Answer in short – one or two lines : **3**

(1) Write any two advantages of management accounting.

(2) Financial accounting does not useful for decision making – Explain.

(3) Management accounting depends upon financial accounting – Explain.

2. (A) A department of Rimsha Ltd. attains sales of ₹ 12,00,000 at 80% capacity and its expenses are given below :

7

₹	
Administration costs :	
Office salaries (Fixed)	1,80,000
General Expenses	2% of Sales
Rates and taxes (Fixed)	17,500
Selling costs :	
Salaries	8% of Sales
Travelling expenses	2% of Sales
Sales office	1% of Sales
Distribution costs :	
Wages (Fixed)	30,000
Rent	1% of Sales
Other expenses	4% of Sales

Draw up flexible administration, selling and distribution costs budget, operating at 90% and 100% of capacity.

OR

Define Budget and its limitations.

- (B) Answer any **two** :

4

- (1) Write any two advantages of Budget.
- (2) What are the two main parts of the master budget ?
- (3) Write any two differences between forecasts and budget.

- (C) Give answer in **one** or **two** lines :

3

- (1) What is Budgetary control ?
- (2) Write any two advantages of master budget.
- (3) What is capital expenditure budget ?

3. From the following information, prepare reconciliation statement showing reasons for difference between actual and expected profit :

14

Particulars	(Expected units 80,000) ₹	(Actual units 70,000) ₹
Sales	64,00,000	58,80,000
Direct material cost	25,60,000	25,20,000
Direct labour cost	8,00,000	7,56,000
Variable overhead	12,80,000	12,60,000
Fixed overhead	3,20,000	3,36,000

Other Information :-

Particulars	Expected	Actual
Consumption of Raw material	4 kgs.	4 kgs.
Material cost per kg.	₹ 8	₹ 9
Labour hours per unit	5	4.50
Labour cost per hour	₹ 2	₹ 2.40
Variable expenses per labour hour	₹ 3.20	₹ 4
Per unit Indirect cost	₹ 4	₹ 4.80

OR

- (A) Explain in detail single plan and partial plan. 7
(B) Explain the merits and demerits of dual plan system for recording variances. 7

4. (A) Ayan Ltd. operates a standard costing system in its factory. Based on its past record, it appears that the material cost variance happens to be ₹ 6,000 a month, on an average. If the cause of the variance can be found and is correctible, the correction process will require two months. This correction is likely to have favorable effect for a period of two months. The investigation of variance will cost ₹ 1000. Correction of the cause of variance will cost ₹ 2000 and the probability for finding the cause is 0.40. 7

Would you recommend launching an investigation? Why? What is the minimum probability of finding a correctible cause that would justify an investigation?

OR

In Sarim Ltd. an adverse material usage variance of ₹ 3600 was reported in March 2014. The cost of investigation the variance would be ₹ 750 and the cost of corrective action, if the variance proves to be controllable, would be ₹ 900. It is estimated that the savings which would be earned from correcting the variance, if – it were controllable would be ₹ 4,000. The probability that the variance is controllable is 0.40.

State whether the variance should be investigated? Use cost-benefit model.

- (B) Explain the different models for investigation of variances in brief. 7

5. For each of the following sub-questions, more than one answers are given, out of which only one answer is correct. Select the correct answer. Give necessary calculation or explanation : 14

- (1) Which technique (method) is not of management accounting ?
(a) Standard costing (b) Marginal costing
(c) Decision accounting (d) Service costing
- (2) Which character is not for management accounting ?
(a) To prepare planning and budget.
(b) Comparing Budget with actual performance.
(c) Provide latest information to management.
(d) Management accounting is compulsory for business.
- (3) Management accounting is concerned with –
(a) Past decisions (b) Internal decision making
(c) External decision making (d) None of these
- (4) Financial accounting concerned with –
(a) Future (b) Technique of cost control
(c) External financial reporting (d) None of these

- (5) Budgeted unit sales are normally determined by
- (a) The account department (b) The engineering department
(c) The personnel department (d) The marketing department
- (6) Standard quantities per unit of product for direct labour are normally determined by
- (a) The account department (b) The engineering department
(c) The personnel department (d) The marketing department
- (7) Which of the following statements is true ?
The master budget process for a manufacturing firm
- (a) may be referred to as either incremental budgeting or zero base budgeting.
(b) may include appropriation budget.
(c) may include continuous budget
(d) (b) and (c)
- (8) Appropriation budgets are
- (a) Flexible budgets
(b) Static (Fixed) budgets
(c) Incremental budgets
(d) Zero base budgets
- (9) State cost-benefit analysis model in investigation of variance :
- (a) $C = (1 - P) L$ (b) $C < (P - 1) L$
(c) $C < (1 - P) L$ (d) $C > (1 - P) L$
- (10) Sales margin volume variance = _____.
- (a) Standard profit per unit (Budget units - Actual units)
(b) Standard profit per unit (Actual units - Budget units)
(c) Budget units (Stand. profit per unit - Actual profit per unit)
(d) Actual units (Stand. profit per unit - Actual profit per unit)
- (11) Material Cost Variance = ₹ - 12,725 (A)
Material Usage Variance = ₹ + 6975 (F)
Material Price Variance = (?)
- (a) ₹ + 19,700 (F) (b) ₹ - 19,700 (A)
(c) ₹ + 5750 (F) (d) ₹ - 5750 (A)
- (12) Idle Time is 225 hours, Standard labour rate per hour is ₹ 12.40 and Actual labour rate per hour is ₹ 11.60, then find out Idle Time variance.
- (a) ₹ - 2790 (A) (b) ₹ - 2610 (A)
(c) ₹ + 2790 (F) (d) ₹ + 2610 (F)
- (13) $(1 - P) =$ _____
- (a) Probability that the variance is uncontrollable.
(b) Probability that the process is in control.
(c) Probability that the variance is controllable.
(d) None of these
- (14) Which is not a cost-variances investigation model ?
- (a) Statistical signification model (b) Cost-benefit model
(c) Control chart model (d) Graphical model